

ingediend op **42** (2022-2023) – Nr. 2
28 februari 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Kathleen Krekels en Elisabeth Meuleman

over het jaarverslag

van het Kinderrechtencommissariaat

2021-2022

Documenten in het dossier:

42 (2022-2023) – Nr. 1: Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat

verzendcode: PAR
OND

**Vlaams
Parlement**

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçin;
Jean-Jacques De Gucht, Gwendolyn Rutten;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Tom Ongena;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

I.	Toelichting door het Kinderrechtencommissariaat.....	4
1.	Van signaal naar advies.....	4
2.	Meldingen.....	4
3.	Onderwijs.....	4
3.1.	Cijfers.....	4
3.2.	Na corona: interactief afstandsonderwijs in het secundair onderwijs.....	4
3.3.	Onderwijs aan Oekraïense kinderen en jongeren.....	5
3.4.	Een school vinden en er geraken.....	5
3.5.	Conceptnota Leersteun.....	6
3.6.	Gepest worden.....	6
3.7.	Sancties.....	6
3.8.	Thuiszitters.....	6
3.9.	Internaten.....	6
3.10.	Betwisting van schoolresultaten.....	7
3.11.	Lerarentekort.....	7
II.	Bespreking.....	7
1.	Tussenkomen van de leden.....	7
1.1.	Kathleen Krekels.....	7
1.2.	Jan Laeremans.....	7
1.3.	Jean-Jacques De Gucht.....	8
1.4.	Steve Vandenberghe.....	8
1.5.	Koen Daniëls.....	8
1.6.	Loes Vandromme.....	9
2.	Antwoorden van het Kinderrechtencommissariaat.....	10
	Gebruikte afkortingen.....	18

Op 26 januari 2023 besprak de Commissie voor Onderwijs het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat 2021-2022, met Caroline Vrijens, kinderrechtencommissaris, Jean Pierre Verhaeghe, beleidsadviseur Onderwijs, Chris Vleugels, adviseur Klachtenbehandeling en Dominique van den Akker, adviseur Klachtenbehandeling.

I. Toelichting door het Kinderrechtencommissariaat

1. Van signaal naar advies

Caroline Vrijens stelt het jaarverslag voor met als slagzin 'Van signaal naar advies'. Met zijn klachtenlijn houdt het Kinderrechtencommissariaat de vinger aan de Vlaamse pols, onder andere op het vlak van onderwijs. Een team van vijf mensen bemant de lijn waarop klachten binnenkomen van ouders, professionals en jongeren zelf. Dat gebeurt zowel telefonisch als online. Zij worden geïnformeerd en, als dat niet volstaat, geadviseerd of warm doorverwezen. Indien nodig wordt een onderzoek gevoerd en gaat men ter plekke in de school. Als dat zinvol is, bemiddelt het team, met als eerste doelstelling niet zozeer aan de school te zeggen wat zij allemaal anders moet doen, als wel een concrete oplossing te vinden voor de jongere.

Met wat de klachtenlijn leert over structurele problemen, kan het Kinderrechtencommissariaat vervolgens de brug slaan naar het beleid, meer bepaald het parlement en de kabinetten, die het best geplaatst zijn om oplossingen uit te werken. In het Kinderrechtencommissariaat wordt gewerkt met gespecialiseerde tandems van klachtenbehandelaars en beleidsadviseurs voor de verschillende thema's.

2. Meldingen

In het verslagjaar waren er opnieuw ongeveer 1200 meldingen, nadat het vorige jaar door de coronacrisis een piek van 1500 had gekend. Onderwijs blijkt het grootste thema te zijn, gevolgd door hulp aan minderjarigen en gezin.

Wie contacteert de klachtenlijn? Dat zijn in de eerste plaats privépersonen, meestal ouders maar ook grootouders en familie. De tweede groep zijn de professionals, met in de eerste plaats leerkrachten, naast andere personeelsleden en hulpverleners. Minderjarigen vormen zelf niet de grootste groep van de privépersonen die contact opnemen, wat begrijpelijk is voor een kantoor in Brussel met mensen die ze nog niet kennen. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt wel zelf bij elke melding om ook met de jongere het gesprek te kunnen voeren. Sinds september 2022 registreert men voor elke melding of men met het kind of de jongere zelf sprak, op grond waarvan daarover vanaf volgend jaar ook gerapporteerd zal kunnen worden.

3. Onderwijs

3.1. Cijfers

De spreker geeft vervolgens de verdeling van de 504 meldingen over onderwijs voor de verschillende types van problemen. De coronacrisis blijft belangrijk, maar sancties staan wel op nummer 1. Een school vinden en er geraken, is eveneens belangrijk, naast leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, betwiste schoolresultaten, pesten en leerlingenbegeleiding.

3.2. Na corona: interactief afstandsonderwijs in het secundair onderwijs

De coronacrisis heeft een sterke duw gegeven aan het afstandsonderwijs en dat is daarna doorgegaan. Scholen hebben in die periode immers veel geleerd en er de

voordelen van ingezien, waaruit bij heel wat scholen voor secundair onderwijs de bereidheid is voortgekomen om het structureel in te bouwen in hun organisatie. Over die structurele inbedding ligt een voorontwerp van decreet voor, waarover het Kinderrechtencommissariaat een advies heeft uitgebracht op 20 oktober 2022. Het valt daardoor buiten de verslagperiode en de presentatie, maar is wel op de website te consulteren.

Volgens het Kinderrechtencommissariaat kan er geen kwaliteitsvol afstandsonderwijs voor kinderen die thuiszitten zijn zonder een kwaliteitskader voor digitaal onderwijs op school. In dat verband verwijst Caroline Vrijens naar de visienota Digisprong, waarover het Kinderrechtencommissariaat in februari 2021 een standpunt uitbracht. Een ander aandachtspunt bij de implementatie is de leeftijd. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt om rekening te houden met een graduele opbouw. Het moet altijd mogelijk zijn om het digitale afstandsonderwijs op de school zelf te volgen, benadrukt ze, in het licht van de ervaring tijdens de coronaperiode dat iets dergelijks niet in alle thuissituaties even gemakkelijk te realiseren is. Verder wordt gevraagd om extra rekening te houden met kinderen met een beperking, om te voorkomen dat zij een stap achteruit zetten. Het moet ook duidelijk zijn voor ouders waar zij met bezorgdheden of klachten terecht kunnen. In dit verband bepleit Caroline Vrijens tot slot om goed te communiceren aan de scholen dat het niet de bedoeling is om afstandsonderwijs ook structureel in te bouwen in het basisonderwijs en daarvoor eventueel expliciete regels te bepalen.

3.3. Onderwijs aan Oekraïense kinderen en jongeren

De oorlog in Oekraïne had repercussies op het onderwijs, waarbij de spreker herinnert aan de nooddecreten die scholen en lokale besturen hebben versterkt in hun omgang met die grote uitdaging. Het Kinderrechtencommissariaat heeft deelgenomen aan het digitaal overleg daarover met de minister, de koepels en de vakbonden. Het schreef zelf een knelpuntennota in maart 2022. In juni van dat jaar bracht het een interessant bezoek aan een basisschool en aan een OKAN-klas in Oudenaarde om er te spreken met de jongeren zelf. Veel leerlingen volgen naast Vlaams onthaalonderwijs thuis ook nog eens Oekraïens afstandsonderwijs, stelden ze daar vast.

3.4. Een school vinden en er geraken

Een school vinden en er geraken, blijft, gezien de klachten daarover, ook in dit verslagjaar een probleem. Opvallend is het probleem van kinderen op wachtlijsten voor 1B. Met name vanuit Sint-Niklaas kreeg het Kinderrechtencommissariaat daarover klachten. Het Kinderrechtencommissariaat suggereert om voor scholen die aan capaciteitsuitbreiding doen een extra teldag te organiseren op 1 oktober.

Verder vermeldt de spreker het probleem van kinderen en jongeren in een migratiecontext. Het OKAN-onderwijs staat nog altijd onder druk, met name in Antwerpen. De cijfers reveleren lange wachtlijsten.

Ook jaarlijks terugkerend zijn de capaciteitstekorten in het buitengewoon onderwijs. In het leerlingenvervoer voor die onderwijsvorm zijn dit jaar substantieel veel middelen geïnvesteerd, erkent de spreker, maar toch blijven er klachten over lange busritten en soms over onaangepaste bussen. Wat dat betreft, kijkt het Kinderrechtencommissariaat uit naar het rapport van Deloitte, dat op zich laat wachten. Zij herinnert daarbij aan de alternatieven die men eerder al voorstelde: flexibeler kinderopvang en de veralgemeende inzet van mobiliteitscoaches, en een bredere spreiding van scholen of vestigingsplaatsen van scholen voor buitengewoon onderwijs. Het Kinderrechtencommissariaat bepleit een snelle voortgang.

Over het advies bij het Inschrijvingsdecreet is alles terug te vinden in het jaarverslag.

3.5. Conceptnota Leersteun

Op het advies over de conceptnota Leersteun gaat Caroline Vrijens nader in. Inclusief onderwijs is in de praktijk vaak nog geen evidentie. Er waren dit jaar opnieuw veel klachten over. In het advies worden de positieve punten en de aandachtspunten opgesomd. Het Kinderrechtencommissariaat buigt zich nu over het ontwerp van decreet.

3.6. Gepest worden

Voorts zijn er nog altijd veel klachten over pesten op school. Op de Kinderrechten-dag van november 2021 signaleerden veel jongeren dat er op hun school weinig aandacht is voor de problematiek dan wel dat er niet goed mee wordt omgegaan. Het komt voor op alle onderwijsniveaus en gebeurt al bij jonge kinderen. Het Kinderrechtencommissariaat is wel heel blij met de website www.allesoverpesten.be, een initiatief om de expertise te bundelen en breder uit te dragen. Het vraagt er dan ook structurele middelen voor. Het bepleit verder om scholen die geen voortrekkers blijken, strikter te laten opvolgen door de onderwijsinspectie. De spreker benadrukt dat pesten een vermijdbaar probleem is, dat niet zo zeer middelen vergt op de school zelf als wel een inclusieve mentaliteit, waarvan alle gelegingen op school doordrongen moeten zijn.

3.7. Sancties

Sancties stonden zoals gezegd opnieuw op nummer 1 in de klachtenrangschikking. Voor de inhoud verwijst de spreker naar het jaarverslag. Het gaat om zaken die al eerder zijn gepresenteerd.

3.8. Thuiszitters

Op het thema van de thuiszitters gaat Caroline Vrijens vervolgens wel nader in. Het betreft leerlingen die langdurig deeltijds of zelfs voltijds zonder onderwijs zitten. De redenen zijn divers. In geval van ziekte zijn er alternatieven, zoals Bednet. Maar daarnaast gaat het vaak om – tijdelijke of langdurige – psychische problemen of zware gedragsproblemen. Het probleem is soms verdoken omdat ouders op vraag van de school hun kind thuishouden met een ziekteattest zonder dat ze echt ziek zijn. In andere gevallen gaat het over schoolmoeheid of moeilijke thuissituaties. De spreker vermeldt nog het geval van leerlingen die mantelzorg opnemen. Volgens het Kinderrechtencommissariaat moet worden bekeken hoe men de thuiszitters beter op de radar kan krijgen, zowel in de monitoring met afwezigheidscodes, als in de opvolging. Het doel is het recht op onderwijs zo goed mogelijk te garanderen. Zelf heeft het Kinderrechtencommissariaat zich voorgenomen de problematiek dit jaar meer in detail te bekijken, met onder meer terreinbezoeken en focusgroepen.

3.9. Internaten

Wat de internaten betreft, een sector in beweging waarover twee ontwerpen van decreet hangende zijn, organiseerde het Kinderrechtencommissariaat een aantal focusgroepen met jongeren uit het secundair onderwijs. Wat al eerder bekend was uit de klachtenlijn, kon nu uitgebreid besproken worden met jongeren. Als ontwerpen noemt ze privacy, de transparantie van het sanctie- en uitsluitingsbeleid, gebrekkige communicatie en dialoog, en het ontbreken van een duidelijke rechtspositieregeling voor de internen, waar nochtans al jaren naar wordt gevraagd. Het Onderwijsinternatendecreet biedt daartoe een opportuniteit. Ook de onderwijs-

inspectie, die zelf werkte aan een kwaliteitskader voor internaten, staat open voor de integratie van kinderrechten daarin en betrok het KRC. De spreker kondigt ook een advies aan over het voorontwerp van decreet over onderwijsinternaten.

3.10. Betwisting van schoolresultaten

De toestand over betwisting van schoolresultaten blijkt na de piek tijdens de coronacrisis opnieuw genormaliseerd te zijn.

3.11. Lerarentekort

Tot slot gaat Caroline Vrijens nog in op het lerarentekort. Het is bekend dat er een arbeidsmarkttekort is op alle domeinen van de samenleving, maar een aantal daarvan zijn voor het Kinderrechtencommissariaat bij uitstek belangrijk, met name het onderwijs, de sociale sector, de jeugdhulpverlening en de geestelijke gezondheidszorg. Leerkrachten zijn van onschatbare waarde. Het Kinderrechtencommissariaat bepleit een masterplan. Het doel is te zorgen voor optimale werkomstandigheden voor de mensen die zorgdragen voor onze kinderen en jongeren.

II. Bespreking

1. Tussenkomen van de leden

1.1. Kathleen Krekels

Kathleen Krekels meent dat een aantal aandachtspunten van het Kinderrechtencommissariaat over leersteun beantwoord worden in het ontwerp van decreet. Is men het daarmee eens? Hoever moet inclusief onderwijs gaan? Daar bestaan immers verschillende meningen over en die van haar partij is dat leren altijd de focus moet blijven. Hoe ziet het Kinderrechtencommissariaat het evenwicht tussen leerontwikkeling en psychosociaal welzijn? Welke rol moet Welzijn opnemen?

Wat leerlingenvervoer betreft, signaleert ze dat op het internet een powerpoint te vinden is die al een duidelijk beeld geeft van het verwachte rapport. Hoe verhoudt het aantal klachten zich tot eerdere jaren?

Bij de onderwijsinternaten vraagt ze nadere toelichting bij het gebrek aan privacy, waarbij het lid erop wijst dat die nu eenmaal beperkter is door de specifieke setting van een internaat.

1.2. Jan Laeremans

Jan Laeremans vraagt of de cijfers op bladzijde 46 van het jaarverslag over de toegang tot internet bij gezinnen niet zijn geëvolueerd sinds de overheid inspanningen leverde in antwoord op de coronacrisis.

Wordt de klacht dat directeurs meer door de vingers zien bij leraren die over de schreef gaan omdat het lerarentekort hun handelingsruimte beperkt, bevestigd door het kabinet? Hoe heeft het Kinderrechtencommissariaat daarop gereageerd?

Naar aanleiding van het schrijnend plaatstekort in 1B in bepaalde regio's, heeft zijn fractie bedenkingen bij het huidige functioneren van de B-stroom. Ziet het Kinderrechtencommissariaat vooruitgang of sleept het probleem aan?

Is het, wat het sanctiebeleid betreft, niet te veel gevraagd van leerkrachten om zonder psychologische opleiding het onderscheid te maken tussen puberaal kwa-jongensgedrag en aandachtsstoornissen?

Een principieel verbod op handboeien, zelfs in geval van verbale bedreiging met geweld, lijkt hem vergaand. Volgens het lid is ook de veiligheid van de begeleider belangrijk en een recht. Daar komt nog bij dat geweld vaak gebruikt wordt in groep.

1.3. Jean-Jacques De Gucht

Jean-Jacques De Gucht stelt het probleem van honger en ongezonde voeding op school aan de orde, dat ook door het Kinderrechtencommissariaat in zijn verslag wordt erkend. Welk initiatief moet genomen worden op welk niveau? Het lid zelf pleit eens te meer voor het Scandinavische model van warme schoolmaaltijden en roept op om zijn conceptnota daarover te bespreken. Vlaanderen is een rijke regio die volgens hem te weinig werk maakt van ondersteuning voor de meest kwetsbaren.

Ziet de spreker wat pesten op school betreft, de afgelopen jaren een positieve evolutie op het vlak van mediawijsheid bij jongeren en hun ouders? Op welke manier kan daaraan gewerkt worden? Wat kan de school doen? Zijn er genoeg figuren die een brug slaan naar ouders of zijn de leefwerelden nog te zeer gescheiden?

Tot slot treedt hij bij dat voor het leerlingenvervoer stappen vooruit worden gezet, maar het kan altijd beter. Dat is op heel wat punten het geval, zoals men merkt als men gezinnen met kinderen op straat ziet kamperen bij het Klein Kasteeltje. Is dat het België en Vlaanderen dat men wil?

1.4. Steve Vandenberghe

De fractie van *Steve Vandenberghe* treedt bij dat het plaatstekort in de B-stroom inderdaad een groot probleem is. Dit schooljaar heeft men nog bijkomende plaatsen kunnen creëren maar volgend jaar kan dat niet want de klassen zitten vol. Kan het Kinderrechtencommissariaat daar nog specifiek op ingaan?

Verder kondigt hij aan dat zijn fractie de impact van het nieuwe inschrijvingsrecht op de sociale mix zal opvolgen, want de school als afspiegeling van de buurt is cruciaal voor de cohesie. Deelt het Kinderrechtencommissariaat die zorg?

Wat leersteun betreft, wordt volgens hem iedereen beter van inclusief onderwijs, op voorwaarde dat de leerkrachten voldoende ondersteund worden. Het is dan ook belangrijk dat het Kinderrechtencommissariaat daar aandacht aan blijft besteden.

Thuiszitten met een ziekteattest zonder ziek te zijn, is inderdaad zorgwekkend. Het aantal leerlingen en de redenen waarom ze thuiszitten, blijven een blinde vlek. Daarnaast hoort hij dat het steeds meer gebeurt met een code P, afwezig om persoonlijke redenen, ook bij hoogbegaafdheid of ASS. Dat kan niet de bedoeling zijn. Een onderzoek lijkt hem nodig. Heeft het Kinderrechtencommissariaat voorstellen voor een betere aanpak?

Voor de vroegtijdige schoolverlaters is het wachten op het actieplan van de minister. Wat is de visie van het Kinderrechtencommissariaat daarop en hoe kan het de commissie op dat vlak ondersteunen?

1.5. Koen Daniëls

Koen Daniëls dringt erop aan dat het parlement de volgorde in de rangschikking van de meldingen respecteert bij de verdeling van de aandacht voor de diverse onderwerpen. Op de coronacrisis, waarvan hij hoopt dat ze nooit meer terugkomt, gaat hij niet opnieuw in. Voor het geval het ooit toch mocht gebeuren, heeft men alvast de belangrijkste les geleerd: hou de school open.

Bij de sancties mist hij in het rapport een aspect, met name de gunstige effecten van strikter optreden op het vlak van orde en tucht tegenover jongeren die het te bont maken met pesten en fysieke agressie tegen zowel medeleerlingen als leerkrachten. Andere leerlingen reageren tevreden en het speelt ook een rol in de aanpak van het lerarentekort. Maar naar de klachtenlijn wordt alleen gebeld door wie ontevreden is over een sanctie. Ook bij pesten gaat het er vaak om dat de bescherming van het slachtoffer niet ten volle aangepakt wordt. Welke effectieve tussenkomsten of voorstellen doet het Kinderrechtencommissariaat op dat vlak? 'No blame' werkt in sommige gevallen, oordeelt het lid, maar in andere moet men de lijn trekken die niet overschreden mag worden. Hoe ziet het Kinderrechtencommissariaat dat?

Er worden inderdaad stappen gezet voor het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs, maar er zijn ook studierichtingen in het gewoon onderwijs waar men met De Lijn niet geraakt. Zit dat ook in de cijfers?

Wat de plaatsen in 1B en meer bepaald het tekort in het Waasland betreft, wijst hij op de aanwezigheid van twee grote asielcentra in Sint-Niklaas, die het capaciteitsprobleem veroorzaken. Daar denkt men blijkbaar niet aan bij het nemen van federale beslissingen. Daar komt overigens bij dat de aankoop van een perfect uitgerust gebouw in de Plezantstraat niet kon doorgaan omdat de eveneens federale Regie der Gebouwen had besloten om het als pakket aan te bieden met andere gebouwen in Turnhout en Limburg.

Dat het aantal betwiste schoolresultaten beperkt is gebleven tot dertig moet volgens het lid in heel Vlaanderen bekendgemaakt worden, in het licht van de planlast die een rol speelt bij het lerarentekort. Het getal bewijst dat men niet overal dikke pakken papier moet schrijven om een dergelijk uitzonderlijk probleem te voorkomen. Dikwijls gaat het dan nog over kwalitatieve beoordelingen en niet over examens op punten. Is dat hier het geval? Hoe kan met dergelijke discussies omgegaan worden?

Vervolgens komt hij nog even terug op 1B. Dat tekort komt ook voort uit het feit dat leerlingen geen getuigschrift basisonderwijs hebben behaald. Men zou dus ook kunnen adviseren om in het basisonderwijs meer leerlingen de basis te laten verwerven, in plaats van meer plaatsen in de B-stroom te creëren.

Tot slot is hij het ermee eens dat langdurig afwezige leerlingen, die nu onder de radar blijven, duidelijker geclassificeerd moeten worden. Wie zijn zij, hoe komt dat, wat wordt eraan gedaan binnen en buiten het onderwijs?

1.6. Loes Vandromme

Loes Vandromme wil weten, in het licht van het volgens haar fundamentele leerrecht, of het Kinderrechtencommissariaat een goed zicht heeft op de vermelde coulantere omgang met leerkrachten die de integriteit schenden. Zijn er daarover contacten met de inspectie of andere instanties? Zijn er nog andere terreinen waarop het lerarentekort een effect heeft op de kinderrechten? Zij geeft het samenvoegen van klassen als voorbeeld.

Er staan niet veel signalen over leerrecht en armoede in het jaarverslag. Komt dat doordat alleen het topje van de ijsberg zichtbaar is? Is het Kinderrechtencommissariaat bezig met de mogelijkheid dat mensen die het moeilijk hebben, niet altijd over de instrumenten beschikken om in contact te treden met instellingen die hun rechten vrijwaren? Wat beveelt het aan op dat vlak?

Verder bepleit ze, wat 1B en OKAN betreft, om de vinger aan de pols te houden. Heeft het Kinderrechtencommissariaat nog andere aanbevelingen dan die voor een onderzoek, bijvoorbeeld op het vlak van programmatie?

Wat het leerrecht van langdurige thuiszitters betreft, deelt ze de mening dat monitoring aangewezen is, waarbij ze alvast wijst op het West-Vlaamse initiatief Klasziekaal. Ze kijkt uit naar het rapport en de voorstellen van het Kinderrechtencommissariaat.

Heeft het Kinderrechtencommissariaat ten slotte contact met de onderwijsinspectie over pesten? Weet men hoeveel scholen op het punt van leerlingenbegeleiding een negatief advies kregen?

2. Antwoorden van het Kinderrechtencommissariaat

Caroline Vrijens gaat in op de sancties. Het Kinderrechtencommissariaat begrijpt dat een situatie zodanig uit de hand kan lopen dat het moeilijk wordt om in de klas of op de school verder te gaan met een bepaalde jongere zoals het was. Aan de andere kant is het wel haar opdracht om vanuit het perspectief van de kinderrechten te kijken. Volgens de spreker moet men er alles aan doen, vaak in samenwerking met Welzijn, om een context met groeikansen te creëren. Dat sancties niet mogen, is zeker niet haar boodschap. Soms is er geen andere keuze.

Het Kinderrechtencommissariaat pleit er wel sterk voor om achter het gedrag te kijken naar er wat zich thuis afspeelt. Dat doen scholen soms te weinig, ook de scholen die hun best doen. Hun deur staat soms ook te weinig open voor hulpverleners of begeleiders die de jongere en zijn omgeving kennen. Men pleit daarom voor een zorgcontinuüm, waarin niet te snel wordt overgegaan tot een sanctie maar gezocht wordt naar andere manieren van bijsturing, liefst in samenwerking. Ze benadrukt daarbij dat ook het welbevinden van de leerkracht en de andere leerlingen meetelt, en verzekert dat niet alleen naar de ontevreden melder van een sanctie wordt geluisterd, maar dat ook met andere betrokkenen wordt gesproken.

Chris Vleugels vult aan dat het evenwicht tussen zorg- en sanctiebeleid een belangrijke leidraad is. De case in het verslag is daar een voorbeeld van. De zorgaspecten die erin beschreven worden van tafel vegen, zou kort door de bocht zijn. De leerkrachten werden wel degelijk ondersteund door het CLB in de loop van het traject. Dit schooljaar is opgevallen dat men vaak meteen naar de zwaarste maatregelen gaat; ook voor leerlingen die nieuw zijn in een school ziet het KRC dat ze in sommige gevallen na drie weken op straat staan. Het blijkt dan te gaan over door de gangen lopen, onbeleefdheid, niet in orde zijn met materiaal, maar evenzeer blijken onthaal en begeleiding minimaal te zijn geweest. Het in de regelgeving opgenomen principe van het maatregelencontinuüm wordt minimaal toegepast of louter als afvinklijst. Sommigen van die leerlingen zitten in studierichtingen die niet op veel plaatsen worden aangeboden. Daar vallen vragen bij te stellen, meent de spreker.

Soms zijn sancties nodig als signaal. De meldingen over pesten betreffen vaak het basisonderwijs. Scholen blijken lang terughoudend te zijn en zetten in de plaats ervan in op praten met leerlingen en op werken aan empathie, verbinding en respectvolle omgang. Ouders van langdurig gepeste kinderen vragen zich dan af wanneer er eindelijk een signaal wordt gegeven. Het is een kwestie van evenwicht. In het secundair onderwijs ziet men dat wel sneller gebeuren. Het Kinderrechtencommissariaat blijft voorstander van herstelgericht werken, hoe moeilijk dat ook is bij zwaar grensoverschrijdend gedrag, omdat dat het beste aansluit bij het Kinderrechtenverdrag.

Caroline Vrijens relateert de conclusies over de aantasting van de integriteit door leerkrachten. Daar is geen onderzoek naar gevoerd en ook nog niet van gedachten over gewisseld met de onderwijsinspectie. Het betreft eerder een indruk die de mensen van de klachtenlijn op dit moment hebben. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt niet om sancties en wil evenmin leerkrachten beschuldigen, verzekert ze, maar wil wel het gesprek aangaan. Erger dan het geduld dat sneller opraakt, is er een ander gevolg van het lerarentekort, namelijk dat lesopdrachten niet ingevuld raken en de onderwijskwaliteit daaronder lijdt. Toch is het signaal belangrijk om te vermelden.

Het kenniscentrum Mediawijs doet ongelooflijk werk en brengt ook cyberpesten voor het voetlicht. Het sensibiliseert en versterkt scholen. Het Kinderrechtencommissariaat zelf leerde uit zijn bevraging dat er minder gepest werd tijdens de coronacrisis, wat doet vermoeden dat de oorsprong ervan te vinden is op de plekken van fysieke samenkomst (op school en in de vrije tijd). Eens te meer wordt er in het verslag voor gepleit om in te zetten op de strijd tegen pesten. In dat verband vraagt ze om, wanneer de onderwijsinspectie het gesprek met de scholen aangaat over hun welzijnsbeleid, pesten daarin prioriteit te geven.

Koen Daniëls informeert in dat verband naar de impact die het Kinderrechtencommissariaat heeft op de sociale media.

Chris Vleugels bevestigt dat daartoe al pogingen zijn gedaan, maar men stelt vast dat er andere organisaties zijn, zoals Child Focus, die sneller resultaat boeken.

Caroline Vrijens vult aan dat Child Focus, net als de politie, de wettelijke bevoegdheid heeft om op te treden tegen die bedrijven. Een van de aanbevelingen van het Europese ombudsnetwerk ENOC over de rechten van kinderen en jongeren in de digitale wereld, luidt precies om die bedrijven, meer dan vandaag het geval is, aansprakelijk te maken voor de negatieve gevolgen van hun platforms.

Chris Vleugels vult op zijn beurt aan dat het aan de schoolbesturen en -directies is om leerkrachten waarover klachten zijn, te begeleiden en bij te sturen.

Caroline Vrijens vernoemt de leersteuncentra als belangrijk aspect van het voorontwerp van decreet over de leersteun, en benadrukt nogmaals het belang van een laagdrempelig meldpunt. Ouders stappen nu bij een vertrouwensbreuk naar het Kinderrechtencommissariaat, terwijl dat pas op het einde van de rit zou moeten komen.

Wat de reikwijdte van inclusief onderwijs betreft, pleit ze voor een omzichtige benadering. Inclusie is zeer belangrijk en er moet meer op ingezet worden dan vandaag, maar het klopt dat in bepaalde situaties de beperking zodanig kan zijn dat men de vraag moet durven stellen of het nog in het belang van een kind is om het in een gewone klas te zetten. Elk geval moet individueel en genuanceerd beoordeeld worden met het belang van het kind als centraal uitgangspunt.

Meer overleg tussen Welzijn en Onderwijs mag er uiteraard zijn. Scholen moeten geen koudwatervrees hebben, maar zetten beter hun deur open voor hulpverleners die jongeren en hun situaties kennen. Daarmee vergroot men de slagkracht van de leraren, samen met de ondersteuning door de genoemde centra.

Jean Pierre Verhaeghe herinnert aan het eerdere pleidooi van het Kinderrechtencommissariaat dat scholen buitengewoon onderwijs makkelijker toegankelijk worden door een betere geografische spreiding. Een mogelijkheid zou erin bestaan om vestigingsplaatsen te openen op campussen voor gewoon onderwijs, op voorwaarde dat daar geen capaciteitsproblemen zijn. Op dit moment moeten kinderen voor sommige types zeer ver reizen. Het is nochtans een basisrecht voor kinderen

met een beperking om samen met kinderen uit de eigen omgeving naar school te gaan, wat men kan terugvinden in het onderwijshoofdstuk van het VN-Verdrag over de Rechten van Personen met een Handicap. Dat hoeft niet altijd via directe inclusie in de gewone klas, maar kan ook op dezelfde campus.

Dergelijke initiatieven, die in een geleidelijke opbouw voorzien, bestaan al. In het begin zijn de kinderen ingeschreven in de school voor buitengewoon onderwijs, bijvoorbeeld voor het eerste jaar secundair, maar de bedoeling is dat (bijna) iedereen tegen het laatste jaar onderwijs voltijds in een klasgroep van het gewoon onderwijs zit. In het secundair onderwijs kan men dat gemakkelijk doen binnen de huidige regelgeving voor opleidingsvorm 4. In dat verband waardeert hij dat de uitbreiding van die samenwerkingsmogelijkheden is opgenomen in het ontwerp van decreet. Een en ander zou meteen ook een deel van de vervoersproblematiek oplossen.

Dominique van den Akker vult aan dat ook in de klachtenbehandeling blijkt dat inclusie genuanceerd benaderd moet worden. Men botst op de grenzen ervan, waardoor men na onderzoek en bemiddeling niet tot een eindoordeel kan komen. Sommige situaties blijken moeilijk te vallen in scholen. Inclusie heeft ook een weerslag op andere vlakken, zoals pesten en sancties.

Men stelt vast dat net in die gevallen snel overgegaan wordt tot sancties, bijvoorbeeld bij ODD of ADHD. Dergelijke leerlingen krijgen snel een begeleidings- of gedragscontract waarin zaken zijn opgenomen waaraan ze net vanwege hun stoornis nooit kunnen beantwoorden. Het Kinderrechtencommissariaat gaat daarop met de school in gesprek over andere manieren om dat gedrag aan te pakken. Scholen hebben het in dat verband soms moeilijk om de grens te trekken tussen pesten en het genoemde gedrag in hun zoektocht naar een effectieve aanpak, die inderdaad nodig is omdat andere kinderen er het slachtoffer van zijn. Het Kinderrechtencommissariaat grijpt wel in bij scholen die achteroplopen in het nemen van maatregelen om te helpen bij dyslexie of dyscalculie.

Samenwerking tussen Welzijn en Onderwijs is ook belangrijk omdat nog te weinig scholen externe expertise binnenhalen, die nochtans helpt in zowel de preventie als de oplossing van problemen.

Het Kinderrechtencommissariaat werkt nauw samen met Ouders voor Inclusie en het Steunpunt voor Inclusie. In de afspraken die het daarmee heeft, neemt het zelf als rol op om te kijken wat nodig is in een bepaald geval en om het gesprek tussen school, leerling en ouders opnieuw te faciliteren, vaak na een voorafgaande escalatie.

Caroline Vrijens heeft bewust het belangrijke punt van de lege brooddozen aangebracht in haar speech bij de voorstelling van het jaarverslag in november 2022. Het Kinderrechtencommissariaat is blij met zowel de conceptnota als de hoorzitting (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1146/1-2). Ze verwijst in dat verband ook naar de European Child Guarantee. Dat die niet voorkomt op de lijst van thema's bij de klachtenlijn, komt doordat mensen net als bij armoede voor dergelijke zaken niet in de eerste plaats naar het Kinderrechtencommissariaat stappen. Niettemin heeft de armoedeproblematiek een grote impact op de kinderrechten en bij uitstek ook op het recht op onderwijs en ontwikkeling.

Vele experts zijn het erover eens dat werk gemaakt moet worden van gezonde schoolmaaltijden voor elk kind in Vlaanderen. Niet alleen in Scandinavië maar ook bij ons zijn er al goed werkende praktijken, merkt de spreker op. Onderwijs kan niet alle randproblemen zelf oplossen, maar het is wel belangrijk dat de deur openstaat. Het probleem is in elk geval wijdverbreid, wat zowel door leraren als jongeren wordt gesignaleerd. Het Netwerk tegen Armoede meldt dat heel wat gezinnen

's avonds niet koken om gas te besparen. Het is onze plicht als samenleving om daarover na te denken en vervolgens stappen te zetten, oordeelt de Kinderrechtencommissaris. Daarbij attendeert ze nog op de expertise van professor Wim Van Lancker.

Wat de internaten betreft, herhaalt ze haar pleidooi voor een rechtspositieregeling. Uiteraard is een internaat iets anders dan thuis, maar dat neemt niet weg dat er wel degelijk knelpunten zijn. Met privacy wordt ook heel uiteenlopend omgegaan. Niet overal wordt eerst op de deur geklopt of worden kastjes alleen doorzocht met toestemming. In de jeugdhulpverlening, waar jongeren evenmin thuis wonen, bestaat een dergelijke regeling wel. Ze kan, samen met informatie en opleiding, helpen om rechten te garanderen.

Daarop bevestigt Caroline Vrijens nogmaals dat er op dit moment te weinig gedetailleerde informatie is over thuiszitters met of zonder ziekteattest dan wel een andere afwezigheidscode. Zoals gezegd is het Kinderrechtencommissariaat van plan daar het komende jaar op te focussen en te spreken met zowel jongeren als andere betrokkenen met kennis over de materie en vervolgens aanbevelingen te ontwikkelen vanuit kinderrechtenperspectief.

Verder verzekert ze dat het Kinderrechtencommissariaat niet zegt dat het in om het even welke situatie verboden is om handboeien te gebruiken. Zij kunnen immers als beschermingsmiddel dienen voor de jongere zelf of voor andere minderjarigen of volwassenen in geval van agressie of crisis. Het principe, dat ook opgenomen is in de wet die in de maak is, stelt dat het verboden is, tenzij in uitzonderingsgevallen, terwijl het nu in de politiepraktijk net omgekeerd is volgens de procedure. Kinderen zijn geen volwassenen. Men moet evolueren naar een kindtoets binnen het politiewerk, bepleit de spreker, die herinnert aan de traumatiserende ervaringen van jonge arrestanten – en hun ouders – bij verboden lockdownparty's.

Tot slot suggereert ze om de dekkinggraad van de internettoegang bij gezinnen precies te onderzoeken, want er circuleren uiteenlopende percentages. Het Belgische ombudsnetwerk POOL streeft naar erkenning daarvan als basisvoorziening, al erkent de spreker dat daarnaast bijvoorbeeld ook kennis en ruimte nodig zijn bij de gezinnen om effectief toegang te hebben.

Jean Pierre Verhaeghe vult aan wat de internaten betreft, dat naast de bekommernissen, die zoals gezegd beantwoord worden in het voorontwerp van decreet, er andere zijn waarvoor dat niet het geval is. Zo is er wel een artikel dat opsomt wat er allemaal in het reglement moet staan, maar er wordt niets bepaald over de privacy. Positief is alleszins dat de kaart van participatie wordt getrokken met zowel een internaats- als een internenraad. Voor wat ze precies gaan doen, blijft het wel wachten op een besluit van de Vlaamse Regering. Het Kinderrechtencommissariaat zal alvast suggesties doen in zijn advies, kondigt hij aan.

Verder bevestigt hij de geplande studie over de monitoring van thuiszitters. Hoe kan de overheid te weten komen dat scholen ouders vragen een ziektebriefje te halen voor hun kind? Volgens hem kan alvast op grond van de leerlingendatabank een knipperlicht geïnstalleerd worden, zoals nu al gebeurt in het kader van de kleuterparticipatie, al moet men natuurlijk rekening houden met de privacy.

Het genoemde Klasziekaal richt zich overigens vooral op leerlingen die effectief langdurig of chronisch ziek zijn, en gaat na of er gebruikgemaakt wordt van de mogelijkheden die al bestaan zoals Bednet of TOAH. In een eigen, kleinschalig onderzoek heeft het de leerlingendatabank geraadpleegd en vervolgens met de scholen contact opgenomen. Bij behoorlijk wat scholen bleek het fout te lopen. Ze hebben vaak niet de attitude om de gegevens, die ze nochtans zelf doorsturen naar Discimus, te gebruiken om vast te stellen of iemand chronisch of langdurig ziek is

en dus recht heeft op Bednet of TOAH. Met dezelfde methode en voor die leerlingen zou de overheid een knipperlicht kunnen installeren en de school aanspreken.

Voor leerlingen die onterecht een ziektebriefje hebben moet men verder gaan, zoals navraag via de CLB-arts aan de huisdokter of bij de ouders. Over hoever men daarin kan gaan, is overleg nodig, in het licht van de privacy. Op sommige vlakken zal men allicht alleen met een meldpunt kunnen werken.

Hetzelfde probleem stelt zich bij het voornemen van de minister om achterblijvende scholen via de inspectie aan te sporen om meer inclusief te werken. Hoe komt men te weten welke scholen vaker leerlingen doorverwijzen naar het buitengewoon onderwijs of weigeren om leerlingen met een beperking in te schrijven? Veel van dat laatste speelt zich immers af in een grijze marge. Ook daar kan een meldpunt een bijkomende uitweg bieden. De spreker deelt nog mee dat daarover overleg gepland wordt tussen het Kinderrechtencommissariaat en de onderwijsinspectie.

Over het capaciteitstekort in de B-stroom en met name in Sint-Niklaas, zei de minister eerder in de commissie dat het initiatief bij de schoolbesturen ligt. Dat de nabijheid van de asielcentra druk uitoefent, is een feit, maar over de rol van het basisonderwijs kan hij op dit moment geen uitspraak doen. Dat behoeft nader onderzoek. Soms is het vertrouwen zoek tussen een school die van een kind af wil en de ouders, nog voor het commissariaat de kans krijgt om te bemiddelen. De spreker roept de vraag op wat het best is voor een leerling van 11 à 12 jaar van wie het duidelijk is dat hij het getuigschrift basisonderwijs niet zal halen: een of twee jaar langer in het lager onderwijs blijven of via 1B in het secundair onderwijs instromen? Ook experts zijn het daarover niet eens. Een en ander hangt volgens hem af van de situatie en van het vertrouwen tussen leerling, ouders en school.

Bij de asielcrisis van 2015-2016 werd ervoor gepleit om bij de toewijzing van gezinnen met kinderen rekening te houden met bestaande capaciteitstekorten, maar een dergelijke oplossing ligt vandaag moeilijker omdat de toestroom van asielzoekers boven op de instroom uit Oekraïne komt. Van die laatsten hebben er onevenredig veel gekozen voor het Antwerpse, waar juist al een capaciteitsprobleem bij OKAN was. Men kan zich afvragen of de overheid in dat geval niet een meer sturende rol kan opnemen in de capaciteitsuitbreiding, al is de spreker zich bewust van het lerarentekort. Een serieus probleem vindt hij wel dat de overheid niet bereid is te hertellen op 1 oktober voor scholen die vrijwillig bereid zijn tot een serieuze uitbreidingsinspanning. Een dergelijke beloning is er nochtans ooit wel geweest. Motiverend is de afschaffing ervan in elk geval niet.

Het Kinderrechtencommissariaat deelt de zorg over het Inschrijvingsdecreet, in het bijzonder voor het basisonderwijs. Het nieuwe inschrijvingsrecht houdt een verbod in op het gebruik van de dubbele contingentering. Het argument dat daarvoor aangevoerd wordt – betere vrijwaring van de vrije schoolkeuze – houdt geen steek. Bij toepassing van de dubbele contingentering komen er voor een gegeven capaciteitsgroep gemiddeld net zoveel kinderen in een school van hogere voorkeur terecht als er, omgekeerd, kinderen in een school van lagere voorkeur terechtkomen. Die twee bewegingen houden elkaar in evenwicht. Alle betrokken kinderen samen genomen, is er dus geen impact op de mate waarin de vrije schoolkeuze gevrijwaard wordt. Dat heeft er in de eerste plaats mee te maken dat de dubbele contingentering alleen daar een effect heeft waar de school door een tekort aan plaatsen hoe dan ook een deel van de aangemelde kinderen moet weigeren.

Het alternatief dat het nieuwe inschrijvingsrecht nu voorziet – de mogelijkheid tot het bieden van voorrang aan ondervertegenwoordigde groepen ten belope van maximaal 20 procent van de capaciteit – is lang niet zo effectief. Dat blijkt uit simulaties op eerdere aanmelddata.

Om te beginnen is er de beperking tot 20 procent van de capaciteit. In grote steden zijn er veel wijken waar de verdeling tussen kansarm en kansrijk ongeveer fiftyfifty is. Met een voorrangsgroep die maximaal 20 procent van de capaciteit mag bedragen, raakt men dan niet ver. Bovendien blijkt uit die simulaties dat veel van de kinderen die zogenaamd voorrang zouden genieten als lid van een ondervertegenwoordigde groep, ook zonder die voorrangsregeling die plaats in die school toegekend gekregen zouden hebben. Daardoor is het netto-effect van de voorrangsregeling veelal heel wat lager dan die 20 procent.

Dat komt door de procedure die daarbij gevolgd moet worden: binnen de voorrangsgroep moeten de kinderen gerangschikt worden volgens de algemene ordeningscriteria die in de aanmeldprocedure gebruikt worden. In het basisonderwijs gaat dat vooral om het afstandscriterium. De 20 procent kinderen die zagezegd voorrang krijgen, zijn veelal kinderen die op grond van hun korte afstand tussen thuis en de school, toch al een plek gekregen zouden hebben. Bij de dubbele contingentering speelt dat fenomeen veel minder omdat het om een tweezijdige voorrangsregeling gaat, die op een heel andere manier werkt. Daar worden leerlingen in het basisonderwijs ook gerangschikt op afstand, maar dan binnen elk contingent apart. Naargelang van het beoogde evenwicht tussen kansarm en kansrijk, gaat de voorrang daardoor naar net die kinderen –kansarm of kansrijk – die zich in de rangschikking naar afstand rond de 'strijdplaatsen' situeren. Dat levert een veel groter nettovoorrangseffect op.

Voor het Kinderrechtencommissariaat is het belangrijk dat basisscholen een afspiegeling van de buurt vormen. Op die manier komen kinderen in contact met de diversiteit van hun buurt. Het maakt het ook makkelijker om de onderwijskwaliteit te vrijwaren. Het is juist in scholen met een hoge concentratie aan kansarme, vaak anderstalige kinderen dat het verloop van leerkrachten het grootst is. Dat leidt dan tot een gemiddeld lagere anciënniteit van de leerkrachten, wat in het TIMSS- en PIRLS-onderzoek naar voren kwam als een van de factoren die geassocieerd zijn met lagere leerprestaties.

Het gaat daarbij vooral over het basisonderwijs. In het secundair onderwijs spelen andere mechanismen een rol. De sociale compositie van de schoolbevolking hangt in het secundair onderwijs meer samen met het studieaanbod in zowel de eerste graad (1A en/of 1B) als in de bovenbouw en veel minder met de ligging van de school of van de vestigingsplaats. Het afstandscriterium speelt daar ook geen rol bij de ordening van aangemelde leerlingen. Door de impact van het studieaanbod had de dubbele contingentering ook al een minder grote impact in het secundair onderwijs.

In de adviezen van het Kinderrechtencommissariaat bij het Inschrijvingsdecreet en in het jaarverslag werd gepleit om de keuze over het wel of niet gebruiken van de dubbele contingentering aan het lokale niveau over te laten. Dat zou meer in overeenstemming zijn met het uitgangspunt van het Inschrijvingsdecreet om het lokale niveau daarvoor meer zeggenschap te geven.

Dat zoiets voor de ouders nog meer verwarrend zou werken, lijkt de spreker geen argument. Nu al kan men op lokaal niveau beslissen om wel of geen gebruik te maken van die 20 procent voorrang voor ondervertegenwoordigde groepen. Als men ervan gebruikmaakt, kunnen ook de voorrangscriteria verschillen. Of daar nu nog een andere variatie bijkomt (wel of geen gebruik van de dubbele contingentering), zal wat die lokale verschillen betreft, weinig verschil maken. De aandacht van het KRC gaat bovendien vooral uit naar het basisonderwijs. Op dat niveau kiezen de meeste ouders toch vooral voor een school dicht bij huis.

Chris Vleugels bevestigt nogmaals dat het Kinderrechtencommissariaat achter de uitgangspunten staat van de conceptnota over leerlingenvervoer, maar die moet

zoals gezegd samen gelezen worden met het rapport. Hij bedankt alvast Kathleen Krekels voor de tip.

De aard van de klachten is inderdaad veranderd. De grote instroom eind augustus, begin september is dit schooljaar achterwege gebleven. De inzet van extra middelen blijkt te lonen, evenals het streven naar een maximum van negentig minuten per enkele rit. Dat blijft lang, het Kinderrechtencommissariaat blijft ijveren om de dagelijkse ritten te beperken tot zestig minuten enkel. Toch laten veel mensen weten tevreden te zijn nu hun kind niet meer extreem vroeg moet opstaan en extreem lang op de bus moet zitten.

Er blijven wel andere soorten van klachten, zoals de zogenaamde grensgevallen. Het betreft leerlingen die in het buitengewoon onderwijs in Vlaanderen schoollopen maar in Wallonië wonen, of omgekeerd. Voor hen blijft het probleem bestaan: hoe geraak ik op school? Het Kinderrechtencommissariaat heeft de minister om overleg gevraagd met zijn Waalse collega met het oog op een oplossing. Een ander voorbeeld in dat verband is de onmogelijkheid voor een mobiliteitscoach in het Leuvense om een project op te starten met leerlingen die net over de taalgrens wonen. Uiteraard gaat het niet om veel gevallen, maar wel nog altijd om kinderen die daardoor niet op een redelijke manier naar school kunnen gaan zonder bijvoorbeeld over te schakelen van het Nederlandstalig naar het Franstalig onderwijs. Is dat in het belang van het kind?

De cijfers in het rapport betreffen alleen het buitengewoon onderwijs. Leerlingen die niet op hun gewone school raken, zitten er niet in. Hij herinnert zich wel dat er af en toe meldingen daarover zijn. Die worden geregistreerd bij het thema mobiliteit, bijvoorbeeld meldingen over de afschaffing van bussen op een drukke lijn, waardoor de voertuigen zo vol raken dat leerlingen er niet meer bij kunnen. Het Kinderrechtencommissariaat ondersteunt dan de directies om die zaak lokaal of bovenlokaal aan te kaarten.

Dominique van den Akker vult aan dat er ook meldingen binnenkomen over de kwaliteit, vooral vanwege kinderen met motorische problemen, over met name niet goed werkende liften of onaangepaste hechtingsgordels. Scholen en De Lijn antwoorden dan dat die ritten zijn uitbesteed en dat ze er daardoor minder impact op hebben.

Chris Vleugels bevestigt dat de cijfers over de betwisting van schoolresultaten beperkt zijn. Er wordt ook weinig naar de Raad van State gestapt, dat is uitzonderlijk. Wat resteert, kan voorkomen worden door meer inzet op schoolloopbaan- en leerlingbegeleiding met het oog op goede oriëntering. Vaak gaan klachten over (uitgebreide) clausulering. In het geval dat in het verslag beschreven wordt, had men de klacht met voorafgaand overleg kunnen vermijden, omdat het ging om iemand die nog geen Duits had gehad, maar tijdens zijn verdere studie wel hulp kon krijgen van onderlegde familieleden. De overheid zou alvast in het algemeen waarborgen kunnen installeren om al te brede clausuleringen meer te voorkomen.

Dominique van den Akker vult aan dat ook melding wordt gemaakt van ontbrekende informatie over betwiste beslissingen. Ook de motivering schiet soms tekort. Het meest zorgwekkend is inderdaad te brede clausulering.

Chris Vleugels antwoordt nog wat pesten betreft, dat scholen met een goed uitgewerkt pestbeleid regelmatig in informatiemomenten voorzien. Zij slagen erin om de twee leefwerelden bij elkaar te brengen. In weerwil daarvan blijft het fenomeen toch ook daar mogelijk. Internationaal onderzoek leert dat er niet zoveel methodes bestaan waarvan wetenschappelijk bewezen is dat ze werken. KiVa is er daar een van. Belangrijk is wel dat men het programma correct implementeert, benadrukt hij, en zich niet beperkt tot geselecteerde stukjes.

Tot slot gaat hij nog in op de vragen over vroegtijdig schoolverlaten. Er is overleg geweest met het departement over het vorige actieplan en bijbehorend advies van het Kinderrechtencommissariaat, over de verwezenlijkingen en over de nieuwe plannen. Men heeft daarin onder meer aandacht voor flexibele leerwegen naar voren geschoven, een mogelijkheid uit de regelgeving waar nog te weinig scholen van gebruikmaken. Andere punten waren de aandacht voor bijzondere doelgroepen zoals Romagezinnen en voor het concept van monitoring van achterblijvende scholen.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Kathleen KREKELS
Elisabeth MEULEMAN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ADHD	attention deficit hyperactivity disorder
ASS	autismespectrumstoornis
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
ENOC	European Network of Ombudspersons for Children
KRC	Kinderrechtencommissariaat
ODD	Oppositional Defiant Disorder
OKAN	onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers/onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers
PIRLS	Progress in International Reading Literacy Study
POOL	Permanent Overleg van Ombudslui
TIMSS	Trends in International Mathematics and Science Study
TOAH	tijdelijk onderwijs aan huis